

HEILIGE VLAAMSE RESOLUTIES RESOLUUT AFWIJZEN!

Meer dan tien jaar geleden – op 3 maart 1999 – nam het Vlaamse parlement met een kamerbrede meerderheid vijf resoluties aan met de basisprincipes voor een volgende staatshervorming. Die resoluties zijn sindsdien bepalend voor de positie van de Vlaamse partijen bij onderhandelingen over een nieuwe staatshervorming, van de oranje-blauwe formatiegesprekken tot de dialoog van gemeenschap tot gemeenschap. Het laat zich aanzien dat diezelfde resoluties na de verkiezingen weer dienst zullen doen als *democratische legitimatie* voor een nieuwe communautaire bokspartij. Wat staat er eigenlijk in die resoluties en hoe waardevol is dat? Voor de *Vooruitgroep* passen ze niet in een progressief politiek project en moeten ze door progressieve partijen en het sociaal middenveld beslist en definitief afgewezen worden. Hieronder leggen we uit waarom.

Nochtans begint de eerste resolutie met een idyllisch appel aan grote waarden: kwaliteitsvol en efficiënt bestuur, betere democratische besluitvorming, subsidiariteit waarbij bevoegdheden zo dicht mogelijk bij de burger worden geplaatst. Die idealen maken ze niet waar. De resoluties zijn uitsluitend gericht op een herverkaveling van politieke macht zonder visie op de maatschappelijke uitdagingen en het politiek instrumentarium dat daarvoor nodig is.

Federalisme of Vlaams centralisme?

Bovendien zijn de teksten exclusief gedacht en geschreven vanuit het perspectief van de Vlaamse overheid, terwijl een functioneel staatsbestel toch gedacht moet zijn vanuit de efficiëntie van alle delen én van het geheel. De teksten houden een eenzijdige machtsoverdracht in van het federale niveau naar de *deelstaten* en reppen met geen woord over het lokale niveau van steden en gemeenten of over de provincies, terwijl dat toch de beleidsniveaus zijn die het dichtst bij de burger staan. Niet langer dan enkele weken geleden deden lokale besturen via de pers nog hun beklag over de bedilzucht van de Vlaamse overheid en vroegen zij een 'andere' staatshervorming, die het lokale niveau meer zou valoriseren.

De leidende politieke klasse in Vlaanderen heeft dus geen visie op een evenwichtige en functioneel werkbare spreiding van bevoegdheden en verantwoording tussen het lokale, regionale en federale niveau. Het gaat in feite alleen maar om een landje-pik ten nadele van de centrale overheid. Subsidiariteit zal daarbij wel de allerlaatste zorg zijn geweest, want er worden voor de deelstaten bevoegdheden opgeëist die in alle andere federale staten aan het nationale niveau zijn voorbehouden, precies omdat men het decentraal plaatsen ervan als disfunctioneel beschouwt, bijvoorbeeld waar het te versnipperend werkt of leidt tot een te complexe besluitvorming, of nog: waar decentralisatie botst met het principe van gelijke sociale rechten voor alle burgers van een land.

Niet zo bij ons: zonder de minste schroom worden domeinen voor de deelstaten opgeëist zoals de personenbelasting, de vennootschapsbelasting, het sluiten van sociale akkoorden, de volledige buitenlandse handel, de ontwikkelingssamenwerking en het gezondheids- en gezinsbeleid. Zelfs de verankering van grondrechten wordt niet ontzien want er wordt ook een eigen grondwetgevende autonomie opgeëist.

Op die wijze wordt tussen Vlaanderen en Wallonië als sociaal-economische systemen een concurrentiestrijd aangewakkerd, die in feite tegen het Europese streven naar harmonisatie ingaat. En natuurlijk wordt getornd aan het solidariteitsprincipe. De rechtspositie, het niveau van uitkeringen en bijlagen, het arbeidsstatuut, de gezondheidszorg en zelfs de grondwettelijke rechten van de mensen in Noord en Zuid dreigen uiteen te gaan lopen. De automatische interpersoonlijke solidariteit wordt dan vervangen door een in omvang en tijd steeds onderhandelbare, herzienbare en dus beperkte hulp, waaraan de betalende partij steeds voorwaarden kan koppelen.

De resoluties bevestigen de traditionele Vlaamse positie van een federalisme met twee, dat eigenlijk niet past in de filosofie van een federale opbouw van de macht. Die is immers gebaseerd is op een logica van één-staat-tot-veel-staat-tot-nog-meer: één centraal niveau met verscheidene deelgebieden en daaronder nog veel meer lokale entiteiten. Dat juist de tweeledigheid de federale dynamiek verlamt omdat conflicterende belangen de besluitvorming meteen blokkeren, is met het debacle rond de geluidsnormen van Zaventem voldoende bewezen.

Met federalisme in de ware zin heeft deze beoogde operatie dus weinig of niets van doen, alle ronkende verklaringen over subsidiariteit en democratie dicht bij het volk ten spijt. Het gaat om het verwezenlijken van die ene natte droom van het Vlaamse nationalisme en dat is de opbouw van een Vlaamse natiestaat, een staat die zelf behoorlijk centralistische trekken vertoont. Desnoods wordt een volledig verdampt België geduld als flinterdun vliesje om de nieuwe natiestaten heen, bijvoorbeeld als betaalkantoor voor de overheidsschuld, want een formele schuldsplitsing wordt niet geëist.

Tien jaar geleden moest dit nog als federalisme worden verkocht, tegenwoordig is hiervoor de term confederalisme en vogue. Wat de burger niet verteld wordt, is dat er nergens in de wereld nog confederaties bestaan. Alleen de Europese Unie benadert min of meer dit model. En laat nu uitgerekend die Unie geen toonbeeld zijn van de hierboven aangehaalde democratische waarden, die volgens onze politici de inzet van de operatie vormen.

Verborgene neoliberale agenda?

Vlaanderen laat zich in de resoluties kennen als de rijke regio die het arme zuiden als een blok aan het been ervaart en dat van zich af wil schudden. Het wil zijn economische sterkte en de relatief gunstige positie van zijn overheidsfinanciën uitspelen om zijn economische suprematie ten aanzien en ten koste van Wallonië te versterken. Daarom eist het instrumenten op als personen- en vennootschapsbelasting, sociale akkoorden e.d. Het denkt die instrumenten te kunnen gebruiken om voor het bedrijfsleven een klimaat te scheppen waartegen de armere regio niet opgewassen is, en zo nog meer economische activiteit naar zich toe te trekken.

De vraag is of de burger in Vlaanderen hiermee gediend is. De Vooruitgroep betwijfelt dat. Achter de Vlaamse eisen gaat een nauwelijks verborgen neoliberale agenda schuil, waarin werkloosheidsuitkeringen vanzelfsprekend gebruikt worden als instrument voor *activering* van werklozen, zoals klip-en-klaar in de resoluties staat. De Vlaamse werkgeversorganisatie VOKA juicht dit zeker toe. Maar wie gelooft na deze financiële crisis nog dat wat goed is voor het bedrijfsleven automatisch de samenleving als geheel ten goede komt?

Economische kracht en gezonde financiën zijn trouwens meer dan ooit relatieve begrippen gebleken. De kleine, jonge én neoliberale economieën zoals Ierland en de Baltische staten, die tot voor kort grote groeicijfers en dito begrotingsoverschotten lieten noteren, zitten van de ene dag op de andere in de hoek waar de hardste klappen vallen. In 1999 gingen de Vlaamse politici ervan uit dat Vlaanderen op eigen kracht beter zou kunnen scoren dan in het bredere Belgische verband. Maar zijn we daar nu nog zo zeker van? Zou Vlaanderen alleen zijn banksector beter kunnen saneren? Op de *afrit Vlaanderen* zouden wel eens stevige en onaangename hobbels kunnen liggen! Meer Vlaanderen is geen *deus-ex-machina*, geen wonderpil tegen alle huidige en toekomstige kwalen. Structuren op zich bieden geen uitweg uit de crisis!

Brussel onder commissariaat

Nergens zien we de groteske, negatieve consequenties van de Vlaamse politieke visie beter dan in Brussel. Wie verwacht dat bestuurlijke structuren op zijn minst gedeeltelijk samenhangen met de functies, behoeften en kenmerken van het gebied waarvoor ze zijn bedoeld, is bij de Vlaamse politici aan het verkeerde adres, want Vlaanderen kijkt uitsluitend vanuit zijn eigen belangen naar Brussel. Van oudsher ziet het Brussel als probleem, als een fremdkörper binnen zijn grenzen. Dat vreemde lichaam moet en zal onder controle gehouden worden. De resoluties komen er voor Brussel op neer dat het als regio onder het commissariaat van de Vlaamse en Franstalige 'deelstaat' wordt geplaatst.

Op de bijzondere kenmerken van Brussel, dat bijvoorbeeld circa 56% van de bevolking van niet-Belgische origine is, wordt in het geheel niet ingegaan. De Vlaamse resoluties verklaren de grenzen van Brussel voor eens en altijd definitief en eisen dat de federale opbouw van België voorrang verleent aan de twee deelstaten, die daarom moeten kunnen participeren aan het Brussels beleid. Vlaanderen wil wel bijdragen aan de financiering, maar stelt daar zeggenschap én controle over de aanwending van de middelen tegenover. Alsof Brussel, waar een derde van het nationale inkomen wordt verdiend, niet zelf ook medefinancier van de gewesten is. Alsof de buitenlandse bevolking op Vlaams-Waalse flessen te trekken valt. Alsof de grenzen van Brussel alleen vanuit taalbelangen kunnen worden benaderd, en niet ook vanuit sociaal en economisch perspectief.

Alle nieuw opgeëiste bevoegdheden worden integraal op Brussel van toepassing verklaard. Dat zou voor de Brusselaars leiden tot een Vlaams en een niet-Vlaams gezinsbeleid en zorgstelsel. Zulke voorstellen leiden

onvermijdelijk tot onderscheid tussen inwoners van eenzelfde stad, tot manifest ongelijke behandeling en rechtspositie. Het ene kind zou volgens dit scenario meer kinderbijslag krijgen dan het andere, de ene inwoner van een beter zorgstelsel kunnen genieten dan de andere... Deze ongelijkheid tussen mensen binnen dezelfde stad, wijk en straat wijst de Vooruitgroep af als onverzoenbaar met zijn mens- en maatschappijvisie.

Onduidelijk zijn voorlopig de gevolgen van een overheveling van de personenbelasting en de vennootschapsbelasting. Die worden in principe ook integraal van toepassing verklaard op Brussel. Voor de vennootschapsbelasting wordt er nog wel van uitgegaan dat de federale overheid de tarieven vaststelt. Voor de personenbelasting stelt de tekst van de resoluties dat er een specifieke regeling moet komen om de nieuwe bevoegdheid voor Brussel te *operationaliseren*. Hoe dat moet, wordt niet gezegd. Het is daarbij moeilijk voorstelbaar dat een operationalisering gevonden kan worden die niet tot discriminatie leidt. Immers, ofwel is een Vlaamse personenbelasting van toepassing op alle Vlamingen, ook die in Brussel, wat aanleiding geeft tot verschillende behandeling van Vlaamse en niet-Vlaamse Brusselaars; ofwel is ze niet (op dezelfde wijze) van toepassing op de Vlamingen in Brussel, en dat leidt tot verschillende behandeling van Vlamingen in het Vlaamse Gewest en Vlamingen in Brussel, zoals dat ook al voor de jobkorting het geval was.

In alle ons bekende federale stelsels is juist dit potentiële discriminatoire effect voor de rechtspositie en sociale voorzieningen tussen burgers van eenzelfde land voldoende reden om deze materies federaal te regelen. Dat vloeit rechtstreeks voort uit het subsidiariteitsbeginsel zelf. Dat zegt immers dat bevoegdheden zo dicht mogelijk bij de burger moeten worden geplaatst en slechts naar een hoger niveau moeten worden getild als uitoefening op een lagere niveau ongewenste effecten meebrengt: gebrek aan efficiëntie, complexiteit van besluitvorming of rechtsongelijkheid van burgers. De federale filosofie komt dus niet neer op eenzijdige decentralisatie maar houdt een effectieve en evenwichtige spreiding in van macht en bevoegdheden.

De Vlaamse strategie achter deze voorstellen is om niet alleen in België maar vooral ook in Brussel de Vlaamse economisch suprematie en de gunstige openbare financiën uit te spelen tegenover de noodlijdende Franstalige deelstaat en zoveel mogelijk Brusselaars financieel aan zich te binden. Vlaanderen wil zijn macht en invloed in Brussel uitbreiden, en is bereid die in te kopen. Het voorstel voor een bijkomende kinderbijslag dat Marianne Thyssen (CD&V) in deze kiescampagne formuleerde is dus geen spontane inval, maar een proefballonnetje in de richting van een model dat al in de resoluties opgesloten ligt! De Vlaamse politieke klasse weigert steeds openlijker om nog vanuit de belangen en de behoeften van het land als geheel te denken. Zij kiest steeds meer voor oplossingen voor exclusief Vlaams gebruik, zelfs in domeinen die nu nog federaal zijn. Geen wonder dat hier aan Franstalige kant zo bits op werd gereageerd.

Het taalcriterium is niet alleen aan materiële voordelen verbonden, maar vormt ook de basis voor het conditioneren van het cultuurleven in Brussel. Blijkbaar is politiek Vlaanderen van niets zo bang dan van Brusselaars die onbevungen hun stadsgenoten tegemoet treden en over de taalgrenzen heen vorm willen geven aan de Brusselse samenleving. Voor de Vlaamse politiek moeten schotten tussen de taalgemeenschappen worden geplaatst, moeten de mensen worden ingedeeld volgens hun toebehoren tot de ene dan wel de andere taalgroep. Het heet dat de bi-communautaire sector een co-communautair karakter moet krijgen. Helemaal begrijpen doen we deze stadhuiswoorden niet, maar ze lijken te wijzen op een vervanging van het samengaan van twee (of meer) taalgemeenschappen in een gemengd verband door naast elkaar staande monoculturele structuren. Soort bij soort, met wellicht wat werkafspraken tussen de top van de beide taalzuilen, onder strikt politiek toezicht. Niets is blijkbaar zo ongewenst dan mensen aan de basis die samenwerking zoeken. Ook de bi-culturele instellingen moeten volgens de resolutie overgedragen worden aan de deelstaten, allicht na splitsing.

Tussen de burgers en hun omgeving wordt de taalgemeenschap als een tussenniveau geschoven, wat neerkomt op een de facto subnationaliteit. Dit tussenniveau moet de interactie tussen burgers kanaliseren binnen monoculturele banen: een Vlaamse jeugdwerk en een Franstalig, een Vlaamse en Franstalige samenlevingsopbouw, kortom een sociaal-cultureel leven in gescheiden etno-culturele circuits. Deze juxtapositie van twee monoculturen in relatie tot het hanteren van diezelfde subnationaliteit als criterium dat de sociale en materiële condities en rechten bepaalt, leiden tot een vorm van zachte *apartheid*. De sociaal-culturele levensomstandigheden en perspectieven van de mensen worden goeddeels afhankelijk gemaakt van de etno-culturele groep waartoe ze behoren. Dat houdt een volledige miskennis in van de reële multiculturele kenmerken van deze stad en belemmert tevens de nodige sociale cohesie, die slechts kan ontstaan door dynamische interactie tussen de leden, resulterend in een overkoepelende samenhang. De versterking van de Brusselse apartheid, zoals in de resoluties gevraagd, kan niet de oplossing bieden. Integendeel, zij is deel van het pro-

bleem!

Door de regels van de resoluties heen klinkt een diepgeworteld Vlaams wantrouwen jegens Brussel. Het is de overtuiging van de Vooruitgroep dat die ook onrecht doet aan de Nederlandstalige Brusselaars zelf. De willen de realiteit van hun stad beleven en de ander onbevungen tegemoet treden en voelen geen behoefte aan de permanente bevoogding door een vadertje Vlaamse staat, die hen beperkt in hun culturele bewegingsvrijheid en in hun verantwoordelijkheid. We denken dat de Nederlandstalige gemeenschap in Brussel sterk genoeg is om zich in een multiculturele omgeving staande te houden, met en naast de andere culturen.

Vanzelfsprekend remt dat institutionele keurslijf de stad in haar ontplooiingskansen en haar potentiële bijdrage aan de welvaart van de andere regio's. Dit commissariaat verhindert bovendien een harmonische, niet-antagonistische relatie tussen het Brusselse stadsgewest en haar hinterland. Het verhindert verder een coalitie tussen Brussel en de andere grote steden van ons land, die immers veel van elkaar zouden kunnen leren. Daardoor isoleert zij ook de grote steden in Vlaanderen (Antwerpen – Gent) en Wallonië (Luik) zelf en levert deze over aan een provinciaal, om niet te zeggen anti-stedelijk discours.

Brussel als gangmaker van vernieuwing?

Steeds meer Brusselaars dulden niet langer dat hun stad alleen als pasmunt geldt in de Vlaams-Waalse politieke strijd en proberen zich uit dat beklemmend keurslijf los te wrikken. Dat geeft aanleiding tot een actief sociaal-cultureel middenveld. Die zogenaamde *civil society* nam bijvoorbeeld het initiatief tot een Staten-Generaal van Brussel, die van november vorig jaar tot eind april plaatsvond en na 18 bijeenkomsten een stevig eindrapport opleverde onder de veelzeggende titel *Onze passie voor de stad delen*. Het contrast tussen deze visie en de Vlaamse Brusselfobie die uit de resoluties spreekt, kan haast niet groter zijn. Uitgangspunten zijn de gelijkheid van alle burgers, het afwijzen van elke discriminatie, het vrij verkeer van werknemers, het zoeken van ontmoeting tussen de vele culturen, het dichten van elke sociale kloof. Het rapport beperkt zich niet tot het herverkavelen van de politieke macht tussen elkaar wantrouwende taalkampen, zoals de Vlaamse resoluties, maar wil een proces van duurzame stadsontwikkeling op gang brengen als antwoord op de echte problemen. De Vooruitgroep ziet dat als een basis voor een haalbaar, sociaal-progressief project met een aanzienlijk recruiterend potentieel.

Hiermee toont Brussel dat een andere aanpak mogelijk is voor het samenleven tussen verschillende talen en culturen binnen één politieke entiteit. Het baant daarmee mogelijk nieuwe wegen voor het samenleven van Vlamingen en Franstaligen in België als geheel. Kern daarvan is het doorbreken van de blokkenlogica die burgers in etno-culturele hokken dwingt en hen verhindert al te onbevungen over de muur van het eigen hok te kijken. Zoals dat ook in Brussel het geval is, zal deze nieuwe benadering niet uit de dominante politieke klasse kunnen komen, maar uit de civiele maatschappij, dat geheel van organisaties en structuren dat met beide voeten stevig in de dagelijkse realiteit van het terrein staat. Het politieke bedrijf in ons land is allicht te autoreferentieel geworden, te exclusief bezig met zijn eigen ding, om aan dat vernieuwingsproces vorm te geven.

De Vlaamse politieke klasse heeft in de resolutieteksten haar achterliggende psychologie blootgelegd, die neerkomt op een nogal idiosyncratische mengeling van een oude en diepgewortelde taalinferioriteit en een even manifest bewustzijn van de eigen financieel-economische superioriteit. De inferioriteit uit zich in een vrees voor minorisering en uiteindelijke opslorping van de Nederlandstalige cultuur in Brussel. Het economisch zelfbewustzijn is dan weer de drijfveer achter de claim tot overheveling van zowat alle sociaal-economische beleidsinstrumenten, in de veronderstelling dat Vlaanderen alleen beter af zal zijn dan in Belgisch verband. Zowel het ene als het andere houden een vertekening in van de realiteit.

Er zijn dus redenen te over om afstand van de resoluties te nemen, zeker voor de politieke en maatschappelijke linkerzijde. De teksten zijn onverzoenbaar met de mens- en maatschappijvisie waarop een links-progressief project moet steunen. In die visie is elke koppeling van sociale en andere rechten en van de materiële positie van mensen aan een indeling in etno-culturele groepen immers volstrekt onaanvaardbaar. De factor taal dient te worden gedepolitiseerd, zeker in zijn functie als basis en cement van een (vermeende) staatsnatie. De enige taalpolitiek die in een progressief-emancipatorisch perspectief democratisch en sociaal gelegiti-meerd kan worden, is exclusief gericht op het normaliseren en egaliseren van taalverhoudingen, niet op het behoud noch op het herstel van suprematie!

De eerste stap in een veranderingsproces bestaat er voor de Vooruitgroep in dat het terrein van de politieke

confrontatie wordt verlegd van structuren an sich naar maatschappelijke inhouden en doelen.

De teksten van de vijf resoluties zijn te vinden op:

<http://www.vlaamsparlement.be/vp/informatie/informatheek/informatiedossiers/vlaamsegrondwet/index.html>

Het eindrapport van de Staten-Generaal van Brussel is te vinden op:

<http://www.etatsgenerauxdebruxelles.be/?Onze-passie-voor-de-stad-delen>

De Vooruitgroep